

**Výkon rozsudku Evropského soudu pro lidská práva
ve věci č. 23963/21 – *Krpelík proti České republice***

Akční plán předložený vládou České republiky dne 11. března 2026

Evropský soud pro lidská práva (dále jen „Soud“) v rozsudku ze dne 12. června 2025, který nabyl právní moci v souladu s čl. 44 odst. 2 písm. b) Úmluvy, rozhodl, že došlo k porušení stěžovatelova práva na právní pomoc a na spravedlivý proces, a to na základě čl. 6 odst. 3 písm. c) ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Soud shledal, že s ohledem na stěžovatelův snížený intelekt mělo použití jeho výpovědí učiněných v přípravném řízení před trestním soudem za účelem jeho odsouzení poté, co se vzdal svých práv, včetně práva na právní pomoc (obhajobu) v přípravném řízení, při nedostatečné kontrole tohoto vzdání se práv ze strany soudů a následné absenci nápravy této vady prostřednictvím jiných procesních záruk, za následek nespravedlivost řízení jako celku.

Soud shledal porušení čl. 6 odst. 3 písm. c) ve spojení s čl. 6 odst. 1 Úmluvy ze dvou hlavních důvodů. *Zaprvé* konstatoval, že orgány měly považovat stěžovatele kvůli jeho intelektovému postižení za zranitelnou osobu. Proto mohlo být jeho vzdání se práv platné pouze za předpokladu, že by bylo vyjádřeno zcela jednoznačně a poté, co orgány učinily všechny přiměřené kroky k zajištění toho, že si bude plně vědom svých práv a dokáže v potřebném rozsahu posoudit důsledky svého jednání, včetně svých sebeobviňujících výpovědí. Jelikož orgány v přípravné fázi žádné dodatečné kroky neučinily, stěžovatelovo právo na právní pomoc bylo nezákonně omezeno. *Zadruhé* vnitrostátní soudy neposoudily stěžovatelovu schopnost pochopit podstatu svých práv a platně se vzdát svého práva na obhajobu; hodnotily pouze jeho schopnost účastnit se soudního řízení, porozumět jeho účelu a účinně se hájit, a na základě toho považovaly jeho doznání učiněné v přípravném řízení za přípustný důkaz.

I. INDIVIDUÁLNÍ OPATŘENÍ

Soudem přiznané spravedlivé zadostiučinění za nepeněžitou újmu a náhrada nákladů řízení v celkové výši 3 800 eur byly stěžovateli vyplaceny dne 2. prosince 2025.¹

Zákon o Ústavním soudu také umožňuje podat v návaznosti na vydání rozsudku Soudu návrh na obnovu řízení před Ústavním soudem; návrh lze podat do šesti měsíců od právní moci rozsudku Soudu.² Stěžovatel této možnosti dne 13. února 2026 využil a jeho návrh projednává Ústavní soud pod sp. zn. [PI. ÚS 10/26](#).

S ohledem na výše uvedené se vláda domnívá, že v této věci není třeba přijímat žádná další individuální opatření.

¹ Bližší informace o platbě jsou k dispozici na vyžádání v Kanceláři vládního zmocněnce.

² Ustanovení § 119 zákona o Ústavním soudu ve znění zákona č. 404/2012 Sb. mimo jiné stanoví, že pokud Ústavní soud již dříve rozhodoval ve věci, v níž mezinárodní soud shledal porušení lidských práv nebo základních svobod zaručených mezinárodní smlouvou, lze podat návrh na obnovu řízení, v němž bylo rozhodnutí vydáno. Ustanovení § 119b mimo jiné stanoví, že pokud byl předchozí náleze Ústavního soudu v rozporu s rozhodnutím mezinárodního soudu, Ústavní soud náleze zruší. Zruší-li Ústavní soud svůj náleze, projedná znovu původní ústavní stížnost, přičemž v novém náleze vychází z právního názoru mezinárodního soudu.

II. OBECNÁ OPATŘENÍ

Na základě prvotní analýzy rozsudku se nejeví nezbytné měnit stávající právní úpravu. Všechny zainteresované orgány se však shodují na tom, že nedílnou součástí výkonu tohoto rozsudku by mělo být zvyšování povědomí o něm spolu s opatřeními, která mají policejním orgánům usnadnit včasnou identifikaci zranitelných osob vyžadujících individuální přístup, a také doplnění stávajících vzorů poučení o procesních právech o jejich srozumitelnější (zjednodušené) verze.

A. ZVYŠOVÁNÍ POVĚDOMÍ O ROZSUDKU

Ministerstvo spravedlnosti zveřejnilo český překlad rozsudku³ ve své internetové [databázi](#) judikatury Soudu a jeho anotaci ve Zpravodaji vládního zmocněnce č. [4/2025](#). Vedle toho byla zveřejněna tisková zpráva na oficiálních internetových stránkách [Ministerstva spravedlnosti](#) a [Kanceláře vládního zmocněnce](#).

Zároveň byl překlad rozsudku i jeho anotace zaslány Ústavnímu soudu a ostatním dotčeným orgánům veřejné moci, mimo jiné Nejvyššímu soudu, Nejvyššímu státnímu zastupitelství a Policejnímu prezídiu.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu navíc informoval o rozsudku a závěrech v něm vyslovených všechny trestní soudce Nejvyššího soudu a další zainteresované zaměstnance. Mimoto představila Kancelář vládního zmocněnce závěry Soudu ve Výběru rozhodnutí ESLP pro justiční praxi, vydávaném Nejvyšším soudem, pod č. [4/2025](#).⁴

Anotace rozsudku byla rovněž zveřejněna na extranetu Nejvyššího státního zastupitelství, jenž je v elektronické podobě dostupný všem státním zástupcům. Nejvyšší státní zastupitelství také publikovalo v časopise s názvem Státní zastupitelství odborný článek vypracovaný zaměstnanci Kanceláře vládního zmocněnce, v němž je shrnuta podstata předmětného rozsudku Soudu a opatření nezbytná pro jeho řádný výkon.

Kancelář vládního zmocněnce se rovněž zúčastnila každoročního semináře pro trestní soudce a státní zástupce zorganizovaného Justiční akademií v listopadu 2025. Seminář se zaměřoval na vývoj trestněprávní problematiky na vnitrostátní a evropské úrovni, včetně judikatury Soudu; zástupci Kanceláře vládního zmocněnce se věnovali mimo jiné i klíčovému aspektům předmětného rozsudku a prezentovali závěry Soudu.

Historie a aktuální stav výkonu rozsudků a souvisejících dokumentů jsou také zveřejňovány na nové webové stránce Ministerstva spravedlnosti [mezisoudy.cz](#) v sekci speciálně věnované [výkonu rozsudků Soudu](#).⁵ Tato sekce bude průběžně aktualizována podle postupu ve věci na vnitrostátní úrovni.

³ Databáze obsahuje překlady všech rozsudků Soudu proti České republice, stovky překladů nejdůležitějších rozsudků Soudu vydaných proti jiným státům a přibližně 2 000 právních shrnutí dalších relevantních a významných rozsudků a rozhodnutí Soudu sepsaných v českém jazyce.

⁴ Výběr Nejvyššího soudu slouží jako důležitý zdroj informací, zejména pro soudce a státní zástupce. Je veřejně dostupný na internetové stránce Nejvyššího soudu.

⁵ Rozhraní této internetové stránky má zlepšit viditelnost a transparentnost postupu ve výkonu rozsudků v České republice.

B. ANALÝZA ROZSUDKU

Po vydání rozsudku Kancelář vládního zmocněnce analyzovala jeho obsah ve spolupráci s Nejvyšším státním zastupitelstvím, Policejním prezidiem a legislativním odborem Ministerstva spravedlnosti. V listopadu 2025 uspořádala Kancelář vládního zmocněnce společné jednání na půdě Ministerstva spravedlnosti. Na toto jednání navázaly písemné konzultace týkající se konkrétních všeobecných opatření, která by měla být přijata k zabránění budoucímu porušování Úmluvy v obdobných věcech (viz níže).

Zástupci Kanceláře vládního zmocněnce se rovněž setkali se zástupci *Společnosti pro podporu lidí s mentálním postižením v České republice, z.s. („SPMP“)*, neziskové organizace, která prosazuje a hájí práva a zájmy lidí s mentálním postižením. Účelem setkání bylo získat vhled do obtíží, jimž čelí trestně stíhané osoby s mentálním postižením, a názor na možné formy nápravy. Je předpoklad, že zástupci SPMP budou vnitrostátním orgánům poskytovat součinnost při zavádění níže popsaných opatření.

Výkon rozsudku bude dále projednán na 13. zasedání Kolegia expertů pro výkon rozsudků Evropského soudu pro lidská práva a implementaci Úmluvy⁶ plánovaném na den 29. dubna 2026.

Pokud jde o roli vnitrostátních soudů při hodnocení platnosti vzdání se práv a doznání učiněných osobami s mentálním postižením v přípravném řízení a jejich použitelnosti coby důkazu, bylo uzavřeno, že k tomu, aby se do budoucna obdobným případům předešlo, by měla dostatočovat široká distribuce rozsudku Soudu a závěrů v něm formulovaných mezi soudce.⁷

V přípravném řízení byly identifikovány dva aspekty, jimž je nutno věnovat pozornost, aby nedocházelo k odsouzení osob s mentálním postižením na základě jejich výpovědi učiněné v přípravném řízení bez dostatečného prověření, že se platně vzdaly svých práv: *i)* obtížnější rozpoznatelnost zranitelnosti osoby s lehkým mentálním znevýhodněním a *ii)* neporozumění procesním právům. Tyto aspekty vyžadují zavedení obecných opatření pro naplnění požadavků vyplývajících z judikatury Soudu, včetně výše uvedeného rozsudku.

Cílem přijetí obecných opatření je: *i)* usnadnit identifikaci zranitelné osoby s lehkým mentálním postižením a *ii)* zlepšit porozumění procesním právům ze strany osob s mentálním postižením, zejména právu na právní pomoc (obhajobu).

⁶ Je zřízeno v návaznosti na závazek posílit implementaci Úmluvy na vnitrostátní úrovni, na němž se smluvní strany Úmluvy dohodly na konferenci „Provádění Evropské úmluvy o lidských právech, naše společná odpovědnost“ dne 27. března 2015, a je poradním orgánem vládního zmocněnce, který slouží jako fórum pro analýzu a formulaci doporučení orgánům, pokud jde o vhodná opatření, která mají být přijata za účelem provádění rozsudků Soudu. Je složen ze zástupců všech ministerstev, obou komor parlamentu, nejvyšších soudů, Nejvyššího státního zastupitelství, Kanceláře veřejného ochránce práv, akademických pracovníků a členů různých nevládních organizací působících v oblasti základních lidských práv.

⁷ Obzvláště důležití jsou pak soudci Nejvyššího a Ústavního soudu, kteří judikaturu Soudu pravidelně aplikují. S ohledem na to vláda konstatuje, že vnitrostátní orgány aktuálně připravují Národní plán podpory rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením na období 2026–2030; cílem jednoho z opatření je také zvyšování povědomí o Úmluvě o právech osob se zdravotním postižením mezi soudci, státními zástupci, advokáty a dalšími relevantními profesemi. Na základě tohoto opatření bude Ministerstvo spravedlnosti společně s Justiční akademií a Českou advokátní komorou organizovat nejméně jednou ročně seminář pro odbornou veřejnost; jeho přesný obsah bude teprve vytvořen. Měl by však zvyšovat informovanost o obtížích, postavení a právech lidí se zdravotním postižením.

C. USNADNĚNÍ IDENTIFIKACE ZRANITELNÝCH OSOB

V souladu s judikaturou Soudu je mentální postižení samo o sobě důvodem, proč by určitá osoba měla být považována za zvláště zranitelnou.⁸ Osoba účastnící se trestního řízení může být z důvodu svých duševních schopností zvláště zranitelná; dospělí podezřelí či obžalovaní s mentálním postižením proto mohou spadat do kategorie zvláště zranitelných osob. Soud rovněž uznal, že policejní výslech je zvláště stresující i pro podezřelého s byť lehkým mentálním postižením.⁹

Podle vnitrostátních orgánů není problematika podezřelých či obviněných osob, jež jsou obzvláště zranitelné z důvodu svých duševních schopností, trestním právem komplexně upravena.¹⁰ Stávající právní úprava však orgánům v identifikaci osob zranitelných z důvodu mentálního postižení v přípravném řízení nebrání. V současnosti jsou prvotní indicie naznačující zranitelnost osob kvůli mentálnímu postižení získávány při jejich výslechu k obecným skutečnostem, vedenému obvykle policejním orgánem.¹¹

Odpovědnost za identifikaci zranitelných osob tak spočívá primárně na policistech, kteří jsou s danou osobou v přímém kontaktu. U obviněných policisté posuzují, zda jsou splněny podmínky nutné obhajoby.¹² Musí být tedy obeznámeni s tím, že je nezbytné postupovat s opatrností, a panují-li pochybnosti, informovat státního zástupce a věc s ním konzultovat. Pokud státní zástupce tyto pochybnosti sdílí, musí policisté podat žádost podle § 36 odst. 2 trestního řádu.

Jinými slovy včasné rozpoznání zranitelnosti určité osoby závisí na jednotlivých policistech, jejich přístupu a schopnosti odhalit náznaky zranitelnosti pozorováním chování a komunikace dané osoby. Jeví se tedy jako žádoucí vytvořit pro policisty nástroj, který by jim počáteční prověření zranitelnosti usnadnil. Takový nástroj by sestával z několika konkrétních otázek cílených na zjištění výskytu snížených kognitivních schopností nebo duševních poruch.

Orgány budou nadále zkvalitňovat profesní vzdělávání k zajištění toho, aby tento postup v počáteční fázi výslechu byl policistům všeobecně známý a jimi široce využíváný.

Za tím účelem budou přijata následující opatření:

Policie vypracuje **seznam vhodných otázek**. Cílem bude, aby policisté využili tyto otázky k prvotnímu prověřování, a snáze tak zvláště zranitelné osoby identifikovali. Otázky by se měly zaměřit na předchozí hospitalizace a léčbu dané osoby nebo užívání léků v souvislosti s duševním onemocněním či postižením, užívání omamných nebo psychotropních látek

⁸ Viz *Krpelík proti České republice*, cit. výše, § 80.

⁹ Tamtéž.

¹⁰ Na vnitrostátní úrovni není pochybnost, že tyto osoby do kategorie zvláště zranitelných spadají. Například Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 14. května 2025, sp. zn. III. ÚS 3442/24, v bodu 20, zdůraznil, že osoby s duševním onemocněním či mentálním postižením představují zvláště zranitelnou skupinu osob, jejichž práva musí být bedlivě střežena. Zároveň je třeba osobu postiženou mentálním hendikepem považovat za zvláště zranitelnou podle § 2 odst. 4 písm. b) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

¹¹ Podle § 92 odst. 2 trestního řádu („tr. ř.“) je třeba se obviněného dotázat na jeho osobní, rodinné, finanční a jiné poměry, předchozí tresty a na další trestní stíhání obviněného.

¹² Podle § 36 odst. 2 tr. ř. musí mít obviněný obhájce také tehdy, považuje-li to soud a v přípravném řízení státní zástupce za nutné, zejména proto, že vzhledem k tělesným nebo duševním vadám obviněného mají pochybnosti o jeho způsobilosti náležitě se hájit. Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 14. února 2023, sp. zn. III. ÚS 2665/22, konstatoval, že orgány činné v trestním řízení však mají povinnost dostatečně skutečný psychický stav obviněného objasnit a na základě těchto zjištění případně podle jejich výsledku rozhodnout o adekvátních kompenzačních opatřeních, která jim trestněprocesní předpis nabízí.

a dosažené vzdělání. Policisté zaznamenají odpovědi do protokolu. Co se týče formy, otázky týkající se zranitelnosti dané osoby by mohly být začleněny do stávajícího dotazníku používaného policií nebo připojeny k jednotlivým protokolům. Oba způsoby by měly zajistit, že všechny orgány činné v trestním řízení si budou vědomy potenciální zranitelnosti dané osoby a nutnosti specifického přístupu. Informace získané od této osoby by poté měly pomoci státním zástupcům i soudcům při posuzování, zda se za daných okolností jedná o případ nutné obhajoby. V této souvislosti Policejní prezidium rovněž informuje policisty, že v protokolech o výsledích z přípravného řízení nesmí být výpovědi dotazované osoby parafrázovány, nýbrž je třeba zaznamenat její vlastní slova, a to z důvodu důkazní hodnoty a pro možnost následného soudního přezkumu. Zároveň budou policisté v předběžném řízení podléhat dozoru státního zástupce.¹³

První návrh – určený pro obviněnou osobu – by měl být hotov do konce března 2026. Poté bude předložen Kanceláři vládního zmocněnce a Nejvyššímu státnímu zastupitelství k dalším připomínkám.

Závěry Soudu ve věci *Krpelík* budou rovněž začleněny do **profesního vzdělávání Služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV)**. Jedná se o specializovaný dvouoborový vzdělávací program, který navazuje na všeobecný program. Policisté přidělení k SKPV absolvují kvalifikační kurzy zaměřené jednak na odhalování trestných činů, jednak na jejich vyšetřování. Na tyto kurzy navazují další specializované kurzy závislé na konkrétním pracovním zařazení jednotlivého policisty. Zároveň pořádá Policejní akademie každý rok kurzy pro stávající policisty SKPV, které se mimo jiné zaměřují na aktuální otázky týkající se přípravného řízení (včetně problémů vyskytujících se při výsledích a jejich řešení atd.).

D. LEPŠÍ POROZUMĚNÍ PROCESNÍM PRÁVŮM

Podle názoru Soudu by měly vnitrostátní orgány aktivně zajišťovat, aby osoby s intelektovým postižením porozuměly svým právům, např. poskytnutím zjednodušené verze poučení nebo zajištěním prostředníka k usnadnění komunikace a zpřístupnění informací příslušné osobě.¹⁴

Na základě stávajících právních předpisů jsou orgány činné v trestním řízení povinny vždy poučit obviněného o jeho právech.¹⁵ Současně má být obviněnému písemné poučení o jeho právech bez zbytečného odkladu předáno.¹⁶ Ve většině případů je poskytnutí takového poučení úkolem policistů. Aktuálně má toto poučení podobu standardizovaného předtištěného formuláře. Jeho obsah se může lišit v závislosti na postavení dané osoby v řízení. Text je obvykle podrobný a obsahuje doslovné citace příslušných právních předpisů.

¹³ Podle § 74 odst. 1 tr. ř. vykonává státní zástupce dozor nad zachováváním zákonnosti v přípravném řízení. Na základě § 174 odst. 2 tr. ř. je státní zástupce mimo jiné oprávněn dávat závazné pokyny k vyšetřování trestných činů, vyžadovat od policejního orgánu spisy, dokumenty, materiály a zprávy, zúčastnit se provádění úkonů policejního orgánu, osobně provést jednotlivý úkon nebo i celé vyšetřování a vydat rozhodnutí v kterékoliv věci.

¹⁴ Viz *Krpelík proti České republice*, cit. výše, § 87.

¹⁵ Podle § 33 odst. 5 tr. ř. jsou všechny orgány činné v trestním řízení povinny vždy poučit obviněného o jeho právech a poskytnout mu plnou možnost jejich uplatnění.

¹⁶ Podle § 33 odst. 6 tr. ř. orgán činný v trestním řízení, který provedl zadržení či zatčení, předá obviněnému bez zbytečného odkladu **písemné poučení o jeho právech**; obviněnému musí být umožněno si toto poučení přečíst; obviněný má právo ponechat si toto poučení u sebe po celou dobu omezení nebo zbavení osobní svobody. Zároveň stanoví § 76 odst. 5, že ustanovení § 33 odst. 6 je třeba přiměřeně dbát i tehdy, jestliže je zadržená osoba vyslýchána v době, kdy ještě proti ní nebylo zahájeno trestní stíhání.

Po rozboru situace se příslušné orgány shodly na tom, že stávající právní předpisy použití snadno srozumitelné (zjednodušené) verze poučení o procesních právech dotčené osoby nevyklučují.¹⁷ K dnešnímu dni však takové verze neexistují. Proto bude vytvořen nový, zjednodušený vzor.

Za tím účelem budou přijata následující opatření:

Policie vypracuje návrh **vzoru** poučení o právech osoby, proti níž je vedeno trestní řízení, ve **zjednodušené verzi**.¹⁸ Vzor se zaměří na ústavně zaručená práva a práva chráněná Úmluvou, včetně práva nevypovídat a práva na obhájce. Zjednodušená verze by se měla vyznačovat detailním a citacím právních předpisů. Cílem je vytvořit srozumitelnou verzi, která dané osobě informace o jejích základních právech skutečně zpřístupní. Bude připojena ke stávajícímu standardnímu poučení o právech dotčené osoby; důvodem tohoto postupu je skutečnost, že standardní formulář obsahuje také informace o dalších (zákonných) právech. První návrh by měl být hotov do konce března 2026 a bude předložen Kanceláři vládního zmocněnce a Nejvyššímu státnímu zastupitelství k dalším připomínkám.

Jelikož článek 6 Úmluvy nebrání dotyčné osobě, aby se dobrovolně vzdala záruk spravedlivého procesu¹⁹, budou orgány, jakmile bude návrh k dispozici, rovněž diskutovat o tom, zda a jak do vzoru za daných okolností takové vzdání se práv začlenit.

Pro úplnost vláda upozorňuje na shodu zainteresovaných orgánů na tom, že účast jiné osoby vystupující jako „prostředkovatel“ (například sociálního pracovníka) k usnadnění komunikace s osobou, proti níž je vedeno trestní řízení, nemá v České republice právní tradici. Její zajištění by si vyžádalo zásadní změny v trestním právu a mohlo by vést k praktickým obtížím (například pokud jde o dostupnost, odpovědnost či potřebné vzdělání). Proto příslušné orgány upřednostnily jako formu obecného opatření zjednodušenou verzi příslušného poučení o právech.

III. ZÁVĚR

Vláda České republiky bude pokračovat v úsilí o výkon rozsudku podle výše stanoveného akčního plánu a do konce roku 2026 předloží Výboru ministrů aktualizované informace o dalším vývoji.

¹⁷ Podle § 2 odst. 13 tr. ř. musí být osoba, proti níž se trestní řízení vede, v každém období řízení **vhodným způsobem a srozumitelně** poučena o právech umožňujících jí plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit jí uplatnění jejích práv.

¹⁸ Policie má k dispozici psychology, kteří se do přípravy návrhu rovněž zapojují. Policie má navíc zkušenosti s přípravou zjednodušených verzí příslušných poučení pro oběti trestných činů a nezletilé osoby.

¹⁹ Viz *Krpelík proti České republice*, cit. výše, § 76.